

LSS-kommitténs slutbetänkande Möjlighet att leva som andra (SOU 2008:77). Ny lag om stöd och service för vissa personer med funktionsnedsättning.

Tierps kommun, Ks § 2/2009, har beslutat överlämna nedanstående synpunkter på slutbetänkandet.

Generella synpunkter på förslaget i sin helhet.

Lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, är till sin konstruktion en rättighetslag, det vill säga en lag som i sin helhet reglerar stat och kommuns skyldigheter att ge den enskilde individen vissa rättigheter. Det är den enskildes behov och rättigheter som ska styra resurstilldelningen oavsett de tillgängliga ekonomiska resurserna. I betänkandet SOU 2008:77 föreslås vissa förändringar i ovanstående lag samt ändringar gällande lagen (1993:389) om assistansersättning, LASS.

Sammantaget bedömer vi det som positivt att LSS-kommittén har fastslagit att LSS ska finnas kvar som en rättighetslag och att ett barnperspektiv införs i LSS. Vi anser det också positivt att ett samlat statligt ansvar för personlig assistans föreslås, dock anser vi att staten bör ta över ansvaret för finansiering och beslut gällande samtliga LSS-insatser.

Enligt förslaget ska staten ta över ansvaret för den personliga assistansen först vid 20 timmars grundläggande behov per vecka. Generellt anser vi att det förefaller olämpligt med två inblandande instanser, risk finns för att beslut hänskjuts mellan de olika instanserna på ett sätt som inte medför någon rättssäkerhet för brukaren. Risk finns också för överväldning av kostnader mellan instanserna. Staten, här företrädd av Försäkringskassan, har ju möjlighet att hänskjuta ärendena till kommunen. En motsvarande möjlighet finns inte för kommunerna. Risk finns också för dubbel handläggning, då det inledningsvis inte går att bedöma om den enskilde har rätt till mer eller mindre än 20 timmars insats per vecka.

Vår uppfattning är att kommittén i förslaget grovt underskattar de ekonomiska konsekvenserna för kommunerna. Förutom de kostnadsförskjutningar som man uppskattat alldeles för lågt saknas också kostnader för kompetensutveckling. Då LSS ska vara en rättighetslag enligt ovan bör staten överta ansvaret för finansiering och beslut gällande samtliga LSS-insatser.

Tierp, Östhammar och Heby kommuns synpunkter på delar av förslaget. På de punkter som inte speciellt kommenterats instämmer ovanstående kommuner i vad SKL angett i sitt remissvar.

4.2.3 LSS – en lag om sociala tjänster

Gällande införande av rätt för den enskilde att få företräde inför nämnden i ärenden gällande myndighetsutövning gentemot denne.

Vi bedömer att det är positivt med införande av denna rättighet för den enskilde att få företräde inför nämnden i ett ärende som rör myndighetsutövning gentemot denne. Det är dock viktigt att politikerna i nämnderna får kunskap och information om målgruppen. LSS bör också kompletteras med de handläggningsregler som redan finns i Socialtjänstlagen (2001:453), SoL.

4.3.2 Vilka syften och mål ska lagen ha?

Gällande förslag om komplettering av SoL med en bestämmelse om att personer med funktionsnedsättning som får bistånd med anledning av funktionsnedsättningen genom detta ska tillförsäkras goda levnadsvillkor.

Enligt vår bedömning bör SoL inte kompletteras med en sådan bestämmelse. Detta med anledning av att det inte är möjligt att precisera någon skillnad i kvalitetsnivån. Det förs redan i dagsläget omfattande diskussioner inom kommunerna gällande svårigheterna att bedöma skäliga och goda levnadsvillkor, det vore i stället att föredra om lagarna fick en mer likartad utformning gällande kvalitetsnivån.

Att försöka precisera en skillnad i kvalitetsnivå för en specifik grupp bedöms inte vara önskvärt i SoL.

4.4.2 Personkretsen

Gällande ändring i personkretsen.

I princip finns inget att invända mot förslaget, dock tycks detta inte vara utrett i tillräcklig omfattning. I betänkandet föreslås regeringen ge Socialstyrelsen i uppdrag att sammanfatta kunskapsläget kring vilka diagnoser som ingår i autismspektrumet, att närmare precisera vilka diagnoser som ska ingå i personkrets 1 samt att ge ytterligare vägledning till kommunerna om hur tillämpningen ska göras. Av detta drar vi slutsatsen att det i dagsläget är oklart vilka diagnoser som ingår i personkrets 1 enligt det nya förslaget.

Innan det utretts vilka diagnoser som kommer att ingå i ovan nämnda personkrets finns ingen reell möjlighet att se de ekonomiska konsekvenserna av förslaget. En risk finns att personkretsen kommer att utökas vilket, om så blir fallet, får ekonomiska konsekvenser för kommunen. En precision av begreppet ”autismspektrumtillstånd” bör således göras innan en bedömning av konsekvenserna av ändringen kan genomföras.

4.4.4 Personkretsen

Gällande förslaget om att en generell gräns för nybeviljande av insatser enligt LSS vid 65 år skall införas i lagen.

Förslaget innebär att personer som är över 65 år och ansöker om insatser inte kan beviljas dessa genom LSS, istället ska bistånd beviljas enligt SoL. Med denna konstruktion kommer sannolikt behov föreligga av kompetensutveckling inom äldreomsorgen för att personalen ska kunna möta de nya målgrupperna och deras behov. Förslaget kommer också att innebära en volymökning inom äldreomsorgen.

4.5. Ett barnperspektiv i LSS

Gällande förslaget om ett barnperspektiv inom LSS

Generellt bedömer vi det som positivt att ett barnperspektiv införs i LSS. Förslaget kommer dock att innebära ett krav på utbildning för LSS-handläggarna gällande ”samtal med barn” samt att kommunerna också måste ta fram alternativa informationsmaterial för målgruppen.

Förslaget om att registerkontroll skall införas gällande personer som ska arbeta med barn och unga bedömer vi vara positivt.

5. Huvudmannaskap för stöd och service

Gällande förslaget att staten tar över huvudmannaskapet för beslut om och finansiering av insatsen personlig assistans.

Generellt ställer vi oss positivt till ett samlat statligt ansvar för insatsen personlig assistans. Med hänsyn till den konstruktion som är tänkt enligt förslaget gällande insatsen personlig assistans så finns dock en övervägande risk för övervältring av kostnader från stat till kommun. Då LSS i sin helhet är en rättighetslag är det rimligt att staten tar över ansvaret för finansiering och beslut gällande samtliga LSS-insatser. Två huvudmän dels enligt nu gällande lagstiftning, dels enligt förslaget är inte en lämplig konstruktion i en lagstiftning av denna karaktär, detta med hänsyn till den enskildes rättssäkerhet.

6.2.3 Reglering och ansvar

Gällande kommuns rätt att få ersättning från Försäkringskassan när en person som ansökt om personlig assistans behöver sådant stöd under den tid myndigheten utreder frågan.

Varje ärende där enskild är part ska handläggas snabbt enligt förvaltningslagen (1986:223) 7§. Med anledning av detta stadgande bör dröjsmål med beslut inte kunna accepteras annat än i undantagsfall. Dock bör Försäkringskassans möjlighet att fatta interimistiska beslut betonas även i kommande lagstiftning. Detta för att inte oskälig tid ska förflyta under vilken kommunerna riskerar att få bekosta stöd för insatserna. Av vikt är också att utredningstiderna kortas i möjligast mån från Försäkringskassans sida för att undvika att samma ärende utreds av fler instanser. För att skapa ett incitament för detta så bör kommunen få ersättning för samtliga kostnader, såväl handläggningskostnader som faktiska kostnader för insatser som genomförts för den enskilde.

Ett krav för att ersättning ska kunna utges från Försäkringskassan till en kommun är enligt förslaget att beslutet ska vara fattat enligt SoL 4 kap. 1§ och i den mån biståndet innebär att den enskilde får ett personligt utformat stöd som utförs av ett begränsat antal personer. Vi invänder mot att kommunen enbart ska ha rätt till ersättning i ovanstående fall. Med nuvarande förslag finns en risk att ersättning inte alls kommer att utgå, eller att den kommer att utgå i ett långt senare skede vilket självfallet blir en stor ekonomisk belastning för kommunerna. Dessutom innebär förslaget en möjlighet för staten, i form av Försäkringskassan, att i någon mån ”överpröva” kommunernas beslut.

6.3.4 Behov

Gällande förslag om krav på både grundläggande behov och andra behov för att ha rätt till personlig assistans införs enligt förslaget.

Kommunerna bedömer att ett flertal av de personer som idag är berättigade till personlig assistans inte längre kommer att ha rätt till denna insats om förslaget genomförs. Detta kommer att leda till stora kostnadsökningar för kommunen. Begreppet ”andra behov” bör också preciseras ytterligare då det annars finns en överhängande risk för att antalet berättigade till insatsen ytterligare kommer att minska dramatiskt.

7.1.5 Övergripande frågor om kvalitet och kostnader

Gällande förslag att kommunernas särskilda uppgifter enligt LSS ska kompletteras med en uppgift att upprätta en plan för hur de som omfattas av lagens personkrets ska få sina behov tillgodosedda.

Detta innebär en ny påлага för kommunerna och bör därför kostnadsberäknas.

7.2.1 Insatser i annan kommun

Gällande förslag om att LSS 6 kap. 2§ förändras så att det framgår att den beslutsfattande kommunen behåller ansvaret för den enskildes LSS-insatser trots att denne till följd av beslut om boendeinsats kommer att folkbokföras i en annan kommun.

Vi bedömer det som positivt att försök görs att lösa ansvarsfördelningen mellan kommuner samtidigt så frångås normaliseringsprincipen om en beslutsfattande kommun skall behålla den enskildes LSS-insatser när den enskilde är folkbokförd och bosatt i en annan kommun. Förslaget frångår även inkluderingsstanken och kan innebära en risk för att enskilda personer som omfattas av förslaget inte blir fullvärdiga medborgare.

7.3.1 Insatser med beslut om boende

Gällande förslag att den nuvarande insatsen boende för vuxna enligt LSS ska delas upp i tre olika insatser.

Insatsen särskilt anpassad bostad är det en insats som efterfrågas i mycket liten omfattning. Detta med anledning av att de enskilda genom rätten till bostadsanpassning redan har möjligheten att få sitt boende anpassat efter sina behov. Insatsen bör därmed kunna upphöra.

I förslaget är insatsen särskilt anpassad bostad också mycket diffust beskriven och det kan också tolkas som om det är möjligt att kombinera insatsen med insatsen personlig assistans. I lagförslaget framgår att det inte ska vara möjligt att kombinera dessa två insatser, även här finns risk för ytterligare kostnadsökningar för kommunen.

7.4.1 Stöd och service i ordinärt boende

Förslag att personlig service med boendestöd ska införas som en ny insats i LSS.

Vi bedömer att det är positivt att kommittén ser över möjligheten att införa en ny insats som ger enskilda stöd i det ordinära boendet då behovet gällande detta är stort.

Dock vore det att föredra om staten är huvudman för de båda insatserna personlig assistans och den föreslagna insatsen personlig service med boendestöd. Två – i någon mån likartade – insatser enligt LSS med två olika huvudmän är en konstruktion som ger oönskade möjligheter till övervältring av kostnader, i detta fall framför allt från stat till kommun. Kommunerna har, om förslaget genomförs i sin helhet, mycket små möjligheter att påverka detta. Det föreligger också en omfattande risk för dubbel handläggning med därtill följande kostnader. Konstruktionen är också ur rättssäkerhetssynpunkt för den enskilde olämplig då den brister i förutsebarhet.

Insatsen personlig service med boendestöd är också diffust beskriven i utredningen, det förefaller dock som om fler personer, som i dagsläget inte är berättigade till någon insats enligt LSS, kan tänkas bli berättigade till den föreslagna insatsen vilket medför en kostnadsökning för kommunen. Till dessa kostnader ska läggas de kostnader som, efter de föreslagna regeländringarna, tillkommer då ett flertal personer som idag är berättigade till insatsen personlig assistans inte längre kommer att vara berättigade till denna. Dessa personer är då sannolikt berättigade till insatsen personlig service med boendestöd.

Sammantaget kan konstateras gällande kap. 7 i betänkandet att det är att föredra att staten tar över huvudmannskapet för LSS i sin helhet med tanke på risken för övervältring av kostnader samt onödig dubbel handläggning. Detta är också att föredra ur rättssäkerhetssynpunkt.

8.2 Konsekvenser

En mer genomarbetad analys av de ekonomiska konsekvenserna krävs gällande detta förslag.

För TIERPS KOMMUN

Bengt-Olov Eriksson
Kommunstyrelsens ordförande

Per Nordenstam
Kommunchef